

туристичні послуги. Важливу роль відіграє також ставлення місцевого населення до туризму як виду економічної діяльності та до туристів, зокрема.

Отже, поряд із заходами державного регулювання важливе значення має соціальний механізм, який розглядають як комплекс регуляторів соціального генезису, що покликані модифікувати дію групи соціальних факторів на функціонування регіональної туристичної системи, насамперед за посередництвом модифікації параметрів дії її соціальної підсистеми [1].

Список використаних джерел:

1. Руденко В.П. Природно-ресурсний потенціал України. – К.: Либідь, 1994. – 150 с.

РЕКРЕАЦІЙНО-СПОРТИВНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ

Володимир Худоба, Валентина Лабарткава

Львівський державний університет фізичної культури

імені Івана Боберського

Львів, Україна

Туризм, безумовно, є однією з найважливіших галузей, яка характеризується постійним зростанням прибутків, проте його розвиток залежить від природного капіталу країни чи регіону. Останніми десятиліттями простежується чітка тенденція у взаємодії суспільства і природи: все більша частина елементів природи переходить у клас природних ресурсів. Одним з критеріїв включення елементів природи в природні ресурси є існування відповідних потреб людства, серед яких спорт, туризм та рекреація.

Рекреаційно-спортивне природокористування реалізується через комплекс заходів, пов'язаних із використанням природних ресурсів з метою оздоровлення людини, відновлення її фізичного та психологічного самопочуття, розширення екологічного і культурного світогляду. Вони необхідні не тільки для фізіологічного існування людини, але й для соціально-економічного розвитку суспільства на

сучасному технологічному рівні [2].

Рекреаційно-спортивне природокористування відзначається рядом специфічних особливостей. Зокрема, споживання рекреаційно-спортивних ресурсів відбувається в місці їх локалізації і не супроводжується їх вилученням з природного середовища. Рекреаційно-спортивні ресурси є важливим елементом природного капіталу регіону і як такі являють собою ключові активи, що забезпечують різноманітні вигоди для його мешканців. Багаті і різноманітні рекреаційно-спортивні ресурси є передумовою для розвитку рекреації, туризму та спорту.

З огляду на сталий розвиток регіонів, оцінка потенціалу цих ресурсів має узгоджуватися зі спроможністю екосистем надавати рекреаційні екосистемні послуги для розвитку туризму та спорту, які ми умовно називаємо рекреаційно-спортивні послуги. Для отримання даних послуг споживач повинен дістатися до місця знаходження рекреаційних ресурсів, що викликає значні туристичні потоки. Від того, яким набором природних ресурсів володіє територія, буде залежати організація видів і форм рекреаційно-спортивної діяльності.

При організації рекреаційно-спортивного природокористування особлива увага приділяється оцінці території, зокрема її параметрам та якості: ландшафтно-естетичним аспектам, гляціологічним (сніговий покрив, селі, лавини), інженерно-фізичним (сейсмічність, наявність зсувів, обвалів та інших стихійних явищ), а також соціально-економічним питанням (транспортна доступність, освоєність, насиченість інфраструктурою, розвиненість сфери обслуговування, наявність трудових ресурсів та історико-краєзнавчих об'єктів).

Туризм, рекреація і спорт є взаємопов'язаними видами людської діяльності. Між ними існує тісний взаємозв'язок ще з самого початку їх розвитку, який постійно змінюється. Спорт та рекреація з давніх давен спонукали людей до подорожей. Великі спортивні події, такі як Олімпійські ігри, чемпіонати світу тощо завжди привалювали і мотивують туристів до здійснення подорожей. Тому, останнім часом рекреаційно-спортивна діяльність відіграє все більшу роль для розвитку туризму.

У сучасному туризмі спорт відіграє не лише пізнавальну роль, але і є важливою складовою туристичного перебування, що в свою чергу спонукає туристів до занять спортом. Він стає не лише змістом перебування, але і стимулом для подорожі до певної туристичної

дестинації. Такий взаємозв'язок між спортом і туризмом сприяє розвитку спортивно-рекреаційного туризму [2]. Спортивна рекреація в туризмі розглядається як засіб для активного відпочинку туристів.

Львівська область характеризується сприятливими природними умовами та ландшафтною різноманітністю, що створює хороші передумови для розвитку спортивно-рекреаційного туризму. Гірська частина області є основним регіоном для зимових видів спорту і відпочинку. Саме завдяки різноманітній геоморфологічній будові території області спостерігається диференціація в лижному освоєнні.

Гірськолижне рекреаційно-спортивне природокористування розвивається у 10 із 73 об'єднаних територіальних громад області. Загалом цей вид рекреаційно-спортивного природокористування розвивається у чотирьох районах області – Дрогобицький, Львівський, Самбірський та Стрийський. Де знаходиться 13 гірськолижних центрів, 20 гірськолижних комплексів, 55 трас, обладнаних 37 витягами. Для цього виду природокористування використовують не тільки рельєф гірської частини області, а й рівнинної, що свідчить про подальші перспективи облаштування гірськолижних центрів у межах області та розвитку гірськолижного туризму [1].

Рекреаційно-спортивне природокористування рівнинної частини області зосереджене на освоєні водних ресурсів. Поверхневі води регіону використовуються для різних рекреаційно-спортивних занять на воді: дайвінг, рафтинг, сплав, купання, рекреаційно-спортивне рибальство тощо. До рекреаційно-спортивної діяльності найбільше залучені водні об'єкти у басейні р. Дністер, менше освоєні водойми у басейні річки Західний Буг. Рекреаційно-спортивне природокористування річок Львівщини сприяє розвитку водного туризму. Для сплаву та рафтингу у Львівській області використовують такі річки: Дністер, Стрий, Опір, Західний Буг, Стир, Рата, Свиня, Солокія.

Перспективним напрямом спортивно-рекреаційного туризму у Львівській області є використання повітряного простору: парапланеризм, балунінг, парашутизм, польоти на легкомоторних повітряних засобах.

Геопросторова нерівномірність освоєння рекреаційно-спортивних ресурсів регіону і окремих районів області свідчить про недостатні потужності, щоб можна було сьогодні говорити про нього як про профілюючий вид природокористування. Нераціональне і

непрофільне використання земель оздоровчого та рекреаційного призначення не завжди сприяють розвитку рекреаційно-спортивного природокористування в територіальних громадах Львівщини.

Туризм, рекреація та спорт є одними з небагатьох «м'якких» видів антропогенної діяльності. Однак, вони не повинні призводити до змін стану екосистем та якості екосистемних послуг, що надаються, а мають бути узгодженим з ними.

Доцільним є впровадження в практику рекреаційно-спортивного природокористування ринкових регуляторів, розроблення методики оцінки рекреаційних екосистемних послуг та моніторингу стану використання рекреаційно-спортивних ресурсів за для розвитку туристичної галузі регіону.

Запровадження концепції екосистемних послуг на практиці дасть змогу проаналізувати переваги та загрози між економічними та екологічними аспектами використання рекреаційно-туристичних ресурсів саме як складової екосистемних послуг та подальшого розвитку сталого туризму. Враховуючи реальну вартість екосистемних послуг можна прогнозувати наслідки різних сценаріїв просторового розвитку туристичної галузі під час прийняття управлінських рішень.

Рекреаційно-спортивне природокористування є важливою складовою туристичної пропозиції Львівщини, а також має велике значення для здоров'я та психофізичного стану туристів. Заняття спортом і рекреацією допомагають запобігти хворобам, які присутні в сучасному житті, а також сприяють підвищенню функціональних можливостей організму. Це є одним із найважливіших стимулів для подорожей, яке у поєднанні із наявністю рекреаційно-спортивних ресурсів стає важливим імпульсом для сталого розвитку туризму в регіоні.

Список використаних джерел:

1. Геоекологія Львівської області : монографія / Ю. Андрейчук, Л. Безручко, В. Біланюк та ін. / за заг. ред. Є. Іванова. Львів : Простір-М, 2021. 606 с.
2. Назарук М.М., Худоба В.В. Рекреаційно-спортивне природокористування на Львівщині: витоки та геопросторовий аналіз. Людина та довкілля. Проблеми неоекології. 2022. Вип. 38. С. 52-61.